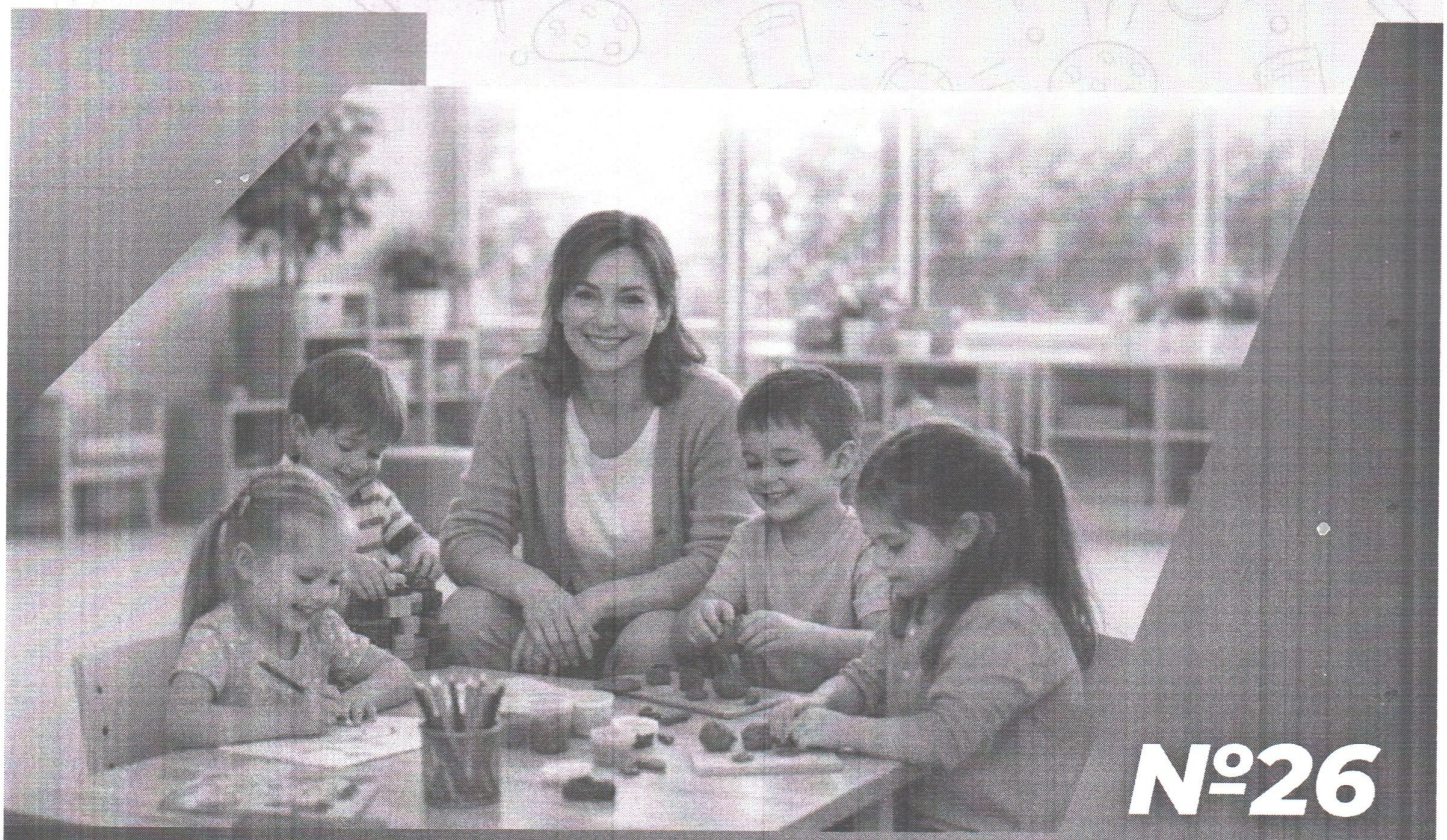
«ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘРБИЕШІЛЕР мен ЗИЯТКЕРЛІК БАЛАЛАР ҒЫЛЫМДАР АКАДЕМИЯСЫ» ҚҚ

ОФ «МЕЖДУНАРОДНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК ПЕДАГОГОВ и ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ДЕТЕЙ»

«Игра — высшая ступень развития ребёнка в детстве, ибо она духовная деятельность ребёнка.»

Фридрих Фрёбель

№26

Ақпан
Февраль
2026

ТӘРБИЕШІ мен БАЛДЫРҒАН

Халықаралық музыкалық шығармашылық білім беру журналы

Международный музыкально - творческий, образовательный журнал

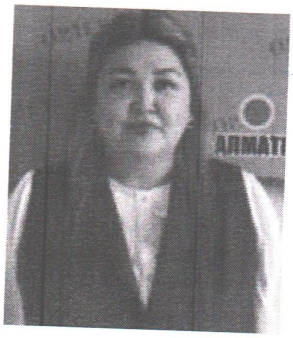
МАЗМҰНЫ/СОДЕРЖАНИЕ

Педагогикалық тәжірибе/ Педагогический опыт

1. Рахимбаева А.М.
Ғажайып математика әлеміне саяхат.....4
2. Омарбаева А.С.
Мектепке дейінгі ұйымдағы қазақ тілі сабақтарында этнопедагогика элементтерін қолдану.....10
3. Шиндалинова А.Ғ.
Балабақшадағы гиперактивті балалармен жұмыс істеу ерекшеліктері.....13
4. Шайдолда А.
Ойын арқылы балалардың коммуникативтік дағдыларын дамыту.....16
5. Стамбекова Н.Ж.
Игра «Танграм» как средство развития познавательных способностей детей дошкольного возраста.....19
6. Абдрахманова Б.К.
Развитие коммуникативных способностей детей дошкольного возраста посредством театрализованной деятельности.....22
7. Саскебаева Ж.К.
Ойын арқылы балалардың сөйлеу тілін дамыту.....28
8. Сембай Э.С.
Мектеп жасына дейінгі балалардың түсінігін қалыптастыру.....31
9. Мамбетпаева М.О.
Мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативтік дағдыларын дамытудағы заттық - дамытушы ортаның рөлі.....35
10. Манабаева Б.Н.
Мамандықтар әлемі.....40
11. Туреева Г.К.
Миссия: Помоги светофору! 43
12. Наватбекова Н.Қ.
«Жасыл балабақша» - ас атасы – нан.....46
13. Курбанова К.К.
«Жасыл балабақша» – балалардың денсаулығын жақсартудың жаңа үлгісі.....51
14. Таганова Г.А.
Бояулар сыры.....55
15. Туякова С.А.
«Жасыл балабақша» -«Өсімдіктер мен су - ғажап әлем» 58
16. Кыстаубаева З.Н.
Отбасы мен балабақша арасындағы қарым – қатынас.....61

17. Бекбердиева А.Д.
Табиғат әлемі.....63
18. Кайрашева А.А.
Балабақшада бала тілін дамытудың тиімді жолдары.....67
19. Жолимова А.М.
Жол тәртібін білейік.....69
20. Стабаева С.Б., Будаева В.П.
Организация безопасной развивающей среды в дошкольной организации.....73
21. Сыргабаева Г.И.
Финансовая грамотность в детском саду.....78
22. Сабитова М.К.
Инклюзивті мектепке дейінгі білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланы психологиялық - педагогикалық сүйемелдеу.....84
23. Адиканова М.А.
Родитель – ребенок – педагог: модели развития взаимоотношений.....89
24. Форикова Т.Л.
Социальное проектирование как фактор успешной социализации обучающихся в современной школе Казахстана.....93
25. Баудинова С.А.
Роль воспитателя в развитии эмоциональной сферы ребёнка.....97
26. Бродникова С.Б.
Адаптация детей к детскому саду: стратегии облегчения перехода из дома в дошкольное учреждение.....99
27. Абдрахманова Ш.Г.
Организация работы по развитию речи и мелкой моторики у детей дошкольного возраста посредством пальчиковых игр.....101
28. Кускова Н.В.
Удивительное рисование.....106
29. Гульвас О.И.
Развиваемся, играя!.....110
30. Абдильманова Д.С.
Мерекелік ертеңгілікке дайындық және оны өткізу.....115

ИНКЛЮЗИВТІ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР БАЛАНЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ - ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ

Сабитова Мадина Канашевна,
Солтүстік Қазақстан облысы, Петропавл қаласы
МКҚК «Алпамыс» бөбекжай-балабақшасы»
меңгеруші

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту – мемлекет үшін негізгі міндеттердің бірі. Бұл – әрбір адам өзін қоғамның бір бөлігі ретінде сезініп, өз іс-әрекетінің маңыздылығын ұғына алатын шынайы инклюзивті қоғам қалыптастырудың қажетті шарты. Біз әрбір балаға, оның қажеттіліктері мен өзге де жағдайларына қарамастан, өз әлеуетін толық жүзеге асыруға, қоғамға пайда келтіруге және оның толыққанды мүшесі болуға мүмкіндік беруге міндеттіміз».

Дэвид Бланкет

Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланы психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу

Қазақстан Республикасының білім беру саясаты әлемдік үрдістерге сәйкес дамып, білім берудің барлық деңгейлерінде әрбір баланың интеллектуалдық дамуын, психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру қызметтерінің қолжетімділігін қамтамасыз етуді басым міндеттердің бірі ретінде айқындайды [1]. 2011 жылдан бастап Республикада жеке айырмашылықтарды мойындауға және әрбір адамның сапалы білім алуға құқығын тануға негізделген инклюзивті білім беру тұжырымдамасы жүйелі түрде жүзеге асырылып келеді. «Ерекше білім беру қажеттіліктері» ұғымы білім беру жүйесінің құрамдас бөлігіне айналып, әр баланың бірегейлігін, оның қажеттіліктерін жүзеге асыру құқығын және қоғамның оқыту үшін қажетті жағдайлар жасау жауапкершілігін айқындайтын жаңа идеологияны білдіреді.

Бүгінде Қазақстан инклюзивті білім беру ұғымын заңнамалық деңгейде бекіткен мемлекеттердің бірі болып табылады. Инклюзивті білім беруді дамыту мақсатында республиканың барлық өңірлерінде балаларға түзете-педагогикалық қолдау көрсететін арнайы білім беру ұйымдары ашылуда. Сонымен қатар, мүмкіндігі шектеулі балалар мен олардың отбасыларын психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді ұйымдастыруға, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға кіріктірілген (инклюзивті) білім беруді жүзеге асыруға арналған әдістемелік ұсынымдар әзірленген.

Инклюзия – бұл физикалық дамуында қиындықтары бар, соның ішінде мүгедектігі немесе менталдық ерекшеліктері бар адамдарды қоғамның белсенді өміріне нақты енгізу үдерісі. «Инклюзия» термині 1994 жылы қабылданған Саламанка декларациясында енгізілді. 2000 жылы Дакарда өткен Бүкіләлемдік білім беру форумында Саламанка декларациясына сәйкес «баршаға білім беру» қағидаты бекітіліп, қолжетімділік пен теңдік білім сапасының басты көрсеткіші ретінде айқындалды [2, с.33].

Дакар іс-қимыл шеңбері және одан кейінгі Білім беру саласындағы Мыңжылдық даму мақсаттары 2015 жылға дейін баршаға білім беруді қамтамасыз етуге бағытталған кеңейтілген заманауи тәсілді ұсынды. Құжатта инклюзивті бағытталған білім беру ұйымдары «білім берудегі кемсітушілікпен күресудің ең тиімді әдісі, шынайы инклюзивті қоғам құрудың және барлық балаларға білім берудің құралы» екендігі атап көрсетілген [3, с.67]. Инклюзивті білім беру – жалпы білім беру жүйесін дамыту үдерісі, яғни білімнің баршаға қолжетімді болуы. Қазіргі уақытта халықаралық қауымдастық инклюзивті білім беруді әрбір тәрбиеленуші үшін сапалы білім беру ретінде қарастырады. Инклюзивтілік қағидаты Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы мемлекеттік саясатының негізгі принциптерінің бірі болып табылады және «Білім туралы» Заңның 3-бабында бекітілген [4, с.15].

2021 жылғы 26 маусымда Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев инклюзивті білім беру мәселелері бойынша кейбір заңнамалық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Заңға қол қойды. Мемлекет ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға олардың жеке даму ерекшеліктерін ескере отырып, білім алу үшін қажетті жағдайлар жасауды өз міндетіне алады. Мүмкіндігі шектеулі балалар үшін арнайы оқу бағдарламалары әзірленеді. Мектепке дейінгі және орта білім беру ұйымдары қызмет көрсету аумағында тұратын барлық балаларды, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қабылдауға міндетті [5].

Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарына сәйкес инклюзивті және қолжетімді білім беруді қамтамасыз ету негізгі басымдықтардың бірі болып табылады. Бұл бағытта психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді қамтамасыз ету, арнайы

кабинеттер ашу, сұранысқа ие жұмысшы мамандықтар бойынша білім беру бағдарламаларын әзірлеу, педагогтердің біліктілігін арттыру, ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғалар үшін жан басына шаққандағы қаржыландыру нормативін арттыру және мемлекеттік тапсырысты көбейту көзделген [6, с.68].

Осылайша, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың барлық білім деңгейіне қолжетімділігін кеңейту – олардың қоғамға табысты кірігуінің негізгі шарттарының бірі. Бұл мәселе тек білім беру саласының ғана емес, сонымен қатар елдің әлеуметтік-экономикалық және демографиялық дамуының маңызды бағыты болып табылады.

Қазіргі мектеп пен балабақша өз миссиясы мен міндеттерінде әртүрлі балалардың білім алу қажеттіліктеріне жауап беруі тиіс. Барлық балалардың, соның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың бірегейлігі мен құндылығын мойындай отырып, олардың дамуы барысында жеке тәсілді қолдану аса маңызды.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін инклюзивті білім беру – құрдастар ортасында қабылдану, әлеуметтік өмірге араласу, сапалы білім алу, болашақ мамандық игеру және толыққанды өмір сүру мүмкіндігі.

Инклюзивті білім берудің тиімділігінің маңызды шарты – ерекше білім беру қажеттіліктері бар тәрбиеленушілерді психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу [7].

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің мақсаты – балалардың қоғамда табысты бейімделуіне, оңалуына және тұлғалық дамуына ықпал ететін кешенді психологиялық-педагогикалық жағдайлар жүйесін құру.

Негізгі міндеттері:

– баланың психологиялық-педагогикалық жағдайын және даму динамикасын жүйелі түрде бақылау;

– тиімді бейімделу мен психикалық дамуға жағдай жасау;

– білім беру үдерісінде тұрақты көмек көрсету;

– «педагог – бала – ата-ана» жүйесінде ашық әрі сенімді қарым-қатынас орнату.

Инклюзивті тәжірибеде сүйемелдеудің негізгі бағыттары:

– ПМПК қорытындысы негізінде балаларды инклюзивті топқа қабылдау;

– топтағы барлық балаларға психологиялық-педагогикалық диагностика жүргізу;

– ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаға жеке түзете-білім беру маршрутын әзірлеу;

– мамандардың түзете-дамыту жұмысының жоспарларын құрастыруы;

– жеке білім беру бағдарламасын жүзеге асыру;

– ата-аналармен тәжірибе алмасу;

– педагогтердің кәсіби құзыреттілігін арттыру;

– даму динамикасын талдау және қажет болған жағдайда түзету.

Мектепке дейінгі ұйым базасында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметі құрылды. Қызмет балаларға, ата-аналарға және педагогтерге кеңес беру, психодиагностикалық, психокоррекциялық көмек көрсету және әлеуметтік-психологиялық бейімдеу жұмыстарын жүзеге асырады.

Сүйемелдеу үш кезеңнен тұрады:

1-кезең – инклюзивті ортаны ұйымдастыру қағидаттарын анықтау (ерте қосу, сабақтастық, қауіпсіздік, әлеуметтендіру басымдығы, мамандардың өзара әрекеті).

2-кезең – баланы бақылау, ата-анамен жұмыс, даму деңгейін анықтау, жеке білім беру бағдарламасын әзірлеу.

Жеке білім беру бағдарламасының мақсаты – баланың нақты мүмкіндіктеріне сәйкес білім беру үдерісін құру.

3-кезең – ата-аналарды нәтижелермен таныстыру, қосымша тексерулерге бағыттау, тәрбиешілерге әдістемелік ұсынымдар беру.

Балабақшада балалардың әлеуметтік бейімделуі үшін «Ойындық қолдау орталығы» құрылған. Мұнда балалар бір-бірімен өзара әрекеттесуді үйренеді, ал қалыпты дамып келе жатқан балалар тәрбиешіге көмекші (тьютор) бола алады.

Ата-аналармен жұмыс екі бағытта жүргізіледі:

– профилактикалық түсіндіру жұмысы;

– отбасылық мәселелерді анықтау және көмек көрсету.

Инклюзивті білім беруді жүзеге асыратын мектепке дейінгі ұйым тиімділігінің көрсеткіштері:

– балалардың дамуындағы оң динамика;

– ата-аналардың белсенді қатысуы;

– мамандардың командалық жұмысы;

– инновациялық технологияларды қолдану.

Қорытындылай келе, баршаға арналған білім – әр адамға арналған білім. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар да қоғамның дамуына өз үлесін қоса алады. Инклюзивті білім беруді жүйелі әрі дұрыс ұйымдастыру барлық қатысушылар үшін оң нәтижелер береді деп сенеміз.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995 жылғы 30 тамыздағы республикалық референдумда қабылданған, 19.09.2022 ж. жағдай бойынша өзгерістер мен толықтырулармен). – adilet.zan.kz
2. Мусабалинова А.А.; Полат Ф. *Контекстуализация инклюзивного дошкольного образования в образовательной политике Казахстана* // Қарағанды университетінің хабаршысы. Педагогика сериясы. – Қарағанды, 2023. – №1 (109). – 32–44 бб.
3. Малкина Т.С. *Психолого-педагогическое сопровождение – ключевое условие инклюзивного образования // Особенности развития инклюзивного образования: международный опыт и отечественная практика*. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2017. – 343 б.
4. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының Заңы. 2002 жылғы 8 тамыз № 345. – adilet.zan.kz
5. «Инклюзивті білім беру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII Заңы // «Казахстанская правда», 2021 жылғы 28 маусым, № 120 (29497).
6. Малкина Т.С. *Психолого-педагогическое сопровождение – ключевое условие инклюзивного образования // Особенности развития инклюзивного образования: международный опыт и отечественная практика*. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2017. – 343 б.
7. Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қағидаларын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 18 қаңтарда № 26513 болып тіркелген.
8. Тавстуха О.Г., Андреева Е.И., Михеева Е.В. *Инклюзивная образовательная среда дошкольной организации. INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF PRESCHOOL ORGANIZATION* // Орынбор мемлекеттік университетінің хабаршысы. – 2019. – № 5 (223). – 76–83 бб.
9. *Организационно-методические основы педагогической поддержки детей с особыми образовательными потребностями в дошкольных организациях образования* / Коржова Г.М., Вишневская Т.А., Баймуратова А.Т., Завалишина О.В. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2020. – 68 б.